

โครงการขุดแต่งและบูรณะโบราณสถานเมืองยะรัง จังหวัดปัตตานี
สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 10 สงขลา

กรมศิลปากร

โทรศัพท์: (073) 439093

The Ancient City of

เมืองโบราณยะรัง

The Ancient City of Yarang

The location

The ancient city of Yarang is located in the governing area of Tambon Yarang and Tambon Wat, Yarang District, Pattani Province. Traveling to the ancient city of Yarang, one can use the route Siorot (highway number 401) from Pattani Province down to Yala Province, which is about 15 kilometers. There will be the cross-road on the left, Yarang-Mayor (highway number 405) about 1,2 kilometres from the ancient city and turn left to the north after 400 metres, then one will arrive at the ancient city Baan Jalee which is 15 Kilometres from Pattani Province or about 115 kilometres from Songkhla Province.

The Ancient City of Yarang

The ancient city of Yarang was one of the biggest communities in the early historical period in the South of Thailand and it was believed to be the location of the ancient domain named "Langkasuka" or "Langkasiao". Referring to historical evidence which appeared in the documents of China, Java, Malaya and Arabia, it showed that the ancient city of Yarang was an important city near the sea and it had extensive territory. It used to be wealthy land and often played important roles in politics and economics to nearby lands. It also traded goods widely, such as wood, galloche, cinnamon, camphor, etc, with foreigners since the 12th Buddhist Era. The prosperity had been developed continuously over several periods of hundred years. There was evidence in the form of dikes, moats and traces of ancient mounds in the area of Yarang District, Pattani Province.

For the shape of the ancient city of Yarang, it was estimated that the city's plan was big in an oval shape, covering nine square kilometres of ground. It was the city which was built overlappingly and consisted of three cities connected to each other from the area of Tambon Wat of Yarang to the north in the area of Tambon Yarang which is consisted of:-

1. **The ancient city of Baan Wat**, its center was a square yard in the middle of the city, surrounded with moats and there were over 25 ancient mounds, especially in the west and north in the compound of Baan Jalee.

2. **The ancient city of Baan Jalee**, its center was at a pond, surrounded with quadrilateral moats and it was next to the ancient city of Baan Wat, about one kilometre to the north.

3. **The ancient city of Baan Pravae**, small moat and mound, the city's plan was an uneven-quadrilateral shape. There were soil citadels both in four corners of the city and there was a waterway which was connected with an ancient moat of Baan Jalee at the northern corner of the city on both sides.

Beyond the traces of moats and mounds of the three ancient cities, within this group of ancient cities, not less than thirty ancient mounds were scattered.

The Ancient Remains

Excavation

Since 1993, The Fine Arts Department has excavated the ancient remains by starting with the ancient Jalae, including 5 ancient remains some of them were already carried out. The Fine Arts Department has also discovered important antiques, especially in the ancient remains Jalae No 3.

The ancient remains at No 3 is a religious place made of brick with a square foundation and 4 corners facing east. The upper part is a pillar made of brick and a window imitating a wood structure of Lan Pra-Taksin. There was also a waterspout made of sandstone. The upper structure is cross shaped with a big hall inside, a lot of unbaked votive tablets and baked clay stupas were discovered around the room and some scattered around from the front part of the ancient remains down to the floor.

It is evident that some unbaked votive tablets and mock baked clay stupas were inscribed with Pallava letters in the Sanskrit language. It is a Pali verse regarding the Lord Buddha. According to Mahayana ideology in the Chetiyawat sect, these substances were made up and brought to this pagoda for worship (influenced by Gupta and Pala in India). It is assumed that they would at least be in the 12th century and prospered until about the 15th-16th century before they collapsed in later times, and the Islam religion came to replace it which continues its popularity to the present day.

เมืองโบราณยะรัง

เมืองโบราณยะรัง ตั้งอยู่ในพื้นที่ปกครองตำบล ยะรัง และตำบล อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี การเดินทางไปสู่แหล่งเมืองโบราณสามารถใช้เส้นทางสิโรรส (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 410) จากจังหวัดปัตตานีลงไปทาง จังหวัดยะลาประมาณ 15 กิโลเมตร จะมีทางแยกซ้ายมือ สายยะรัง-มายอ (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4061) ประมาณ 1.2 กิโลเมตร เข้าสู่เขตเมืองโบราณและเลี้ยวซ้ายขึ้นไป ทางทิศเหนือประมาณ 400 เมตร ถึงเขตโบราณสถานบ้าน จาละ เป็นระยะทางประมาณ 15 กิโลเมตร จากจังหวัด ปัตตานี หรือประมาณ 25 กิโลเมตร จากจังหวัดยะลา

เมืองโบราณยะรัง เป็นชุมชนสมัยแรกเริ่มประวัติศาสตร์ที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งในภาคใต้ ของประเทศไทย และ เชื่อว่าเป็นที่ตั้งอาณาจักรโบราณที่มีชื่อว่า "ลังกาสุกะ" หรือ "ลังกาเสียว" ตามที่มีหลักฐานปรากฏในเอกสารของจีน ชาว มลายู และอาหรับ ย่อมแสดงว่าเป็นเมืองท่าที่สำคัญ ตั้งอยู่ใกล้ทะเล มีอาณาเขตกว้างขวาง เป็นดินแดนที่มั่งคั่ง มีบทบาททางเศรษฐกิจการเมือง เกี่ยวข้องกับดินแดนใกล้เคียงอยู่เสมอ และได้พบการติดต่อค้าขายสินค้า เช่น ไม้ กฤษณา, การบูร ฯลฯ กับชาวต่างประเทศอย่างกว้างขวาง มาตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 12 ซึ่งมีความเจริญขึ้น และ พัฒนาสืบต่อเรื่อยมาอีกหลายสมัย นับเวลาเป็นพันปี ดังที่ มีหลักฐานเป็นร่องรอยของคูน้ำ-คันดิน คูเมือง และซาก เหมดินโบราณสถาน ในท้องที่อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี ในปัจจุบัน

ลักษณะของเมืองโบราณยะรัง คาดว่า มีผังเมือง เป็นรูปวงรีขนาดใหญ่ในพื้นที่ประมาณ 9 ตารางกิโลเมตร เป็นเมืองที่มีการสร้างทับซ้อนกันถึง 3 เมือง ขยายตัว เชื่อมต่อกันจากพื้นที่ตำบลวัดของอำเภอยะรังไปทางทิศ เหนือ ในพื้นที่ตำบลยะรัง ประกอบด้วย

1. เมืองโบราณบ้านวัด มีศูนย์กลางเป็นลาน อัจฉริยกลางเมือง ล้อมรอบด้วยคูน้ำและมีซากเหมดิน โบราณสถานกระจายอยู่โดยรอบกว่า 25 แห่ง โดยเฉพาะ อย่างยิ่งทางทิศตะวันตก และทางทิศเหนือในบริเวณพื้นที่ บ้านจาละ

2. เมืองโบราณบ้านจาละ มีศูนย์กลางอยู่ที่สระ น้ำ โอบล้อมด้วยคูเมืองรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าจากกลุ่มโบราณ สถานบ้านวัดขึ้นไปทางทิศเหนือประมาณ 1 กิโลเมตร

3. เมืองโบราณบ้านปรานเป็นเมืองคูน้ำ - คัน ดินขนาดเล็กที่มีผังเมืองเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าไม่เท่าเทียมดิน ทั้ง 4 มุมเมือง และมีคลองส่งน้ำต่อเชื่อมกับคูเมืองโบราณ บ้านจาละล้อมเมืองด้านทิศเหนือ ทั้ง 2 ด้าน

นอกจากร่องรอยของคูน้ำ - คันดินคูเมืองโบราณ ทั้ง 3 แห่งแล้ว ภายในกลุ่มเมืองโบราณนี้ ยังปรากฏซาก โบราณสถานเนินดินกระจัดกระจายอยู่ทั่วไปไม่น้อยกว่า 30 แห่ง

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 เป็นต้นมา กรมศิลปากรได้ทำ การขุดแต่งโบราณสถานในเมืองโบราณแห่งนี้ โดยเลือก ดำเนินการในพื้นที่กลุ่มโบราณสถานบ้านจาละซึ่งมีโบราณ สถานรวม 5 แห่ง ได้ทำการขุดแต่งเสร็จสิ้นแล้วบางแห่ง และได้พบหลักฐานโบราณวัตถุที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โบราณสถานบ้านจาละ หมายเลข 3

โบราณสถานบ้านจาละหมายเลข 3 เป็นศาสนสถาน ก่อด้วยอิฐ มีฐานเป็นรูป สี่เหลี่ยมจัตุรัสเพิ่มมุมเป็นมุขที่ กึ่งกลางฐาน และมุขฐานทั้ง 4 ด้าน หันหน้าไปทางทิศ ตะวันออกส่วนบนนาคอิฐเป็นเสาและหน้าคางคกเหลี่ยม แบบอาคารไม้ บนลานประทักษิณมีรางระบายน้ำทำด้วย หินทราย อาคารคอนกรีตเป็นรูปกากบาท ภายในเป็นห้อง ขนาดใหญ่ พบชิ้นส่วนของพระพิมพ์ดินดิบ และสถูปจำลอง ดินเผาจำนวนมากทั่วทั้งห้อง และกระจายหนาแน่นใน บริเวณด้านหน้าของโบราณสถานลงมาถึงพื้นเบื้องล่าง

พระพิมพ์ดินดิบ และสถูปจำลองดินเผาบางชิ้น ปรากฏหลักฐานมีจารึกด้วยอักษรปัลลวะ ภาษาสันสกฤต เป็นภาษาเกี่ยวเนื่องกับพระพุทธเจ้า ซึ่งวัดต่างๆ เหนือนี้ คงถูกสร้างขึ้นและนำมาบูชาไว้ ณ ศาสนสถานตามคติ ความเชื่อในพุทธศาสนาเถรวาทนิกาย นิกายเถรวาท ได้ รับอิทธิพลจากอินเดีย ในสมัยคุปตะ และปาละ ซึ่ง สันนิษฐานว่าน่าจะมีอายุอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ 12 เป็น อย่างน้อย และคงเจริญสืบต่อมาจนถึงราวพุทธศตวรรษ ที่ 15 - 16 ก่อนที่จะเสื่อมสลายไปในระยะเวลาต่อมาจน กระทั่งศาสนาอิสลามเข้ามาแทนที่ และได้รับความนิยม เป็นที่ยอมรับของประชาชนต่อเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน